
SERİ

B

CİLT

37

SAYI

1

1987

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ

TÜRKİYE'DE ORMAN AMENAJMANI ÇALIŞMALARI VE SORUNLARI

Doç. Dr. Hüseyin Cahit ŞAD¹

K İ s a Ö z e t

Bilindiği üzere ülkemizde, çeyrek asırı aşkın bir süreden beri uygulana gelen amenajman çalışmaları, maalesef iyi yöndeki gelişmelerini, 1970'li yıllardan beri sürdürmemiştir. Sonuç olarak ülkemiz ormancılığı, uygulama açısından iyi ve olumlu olanaklara kavuşamamıştır. Hatta bir çok yörede uygulama süreleri bittiği halde amenajman planları yenilenememiş, düzensiz ve plansız ormancılık örnekleri verilmiş ve verilmektedir.

İşte bu yazıda; doğuşundan beri, Orman Amenajmanı çalışmaları ve örgütünün gösterdiği değişim ve gelişim ile bugünkü belli başlı ormancılık, dolayısıyla Orman Amenajmanı sorunları dile getirilmiştir.

GİRİŞ

Bu yazı ile, ülkemizdeki Orman Amenajmanına ilişkin çalışmalar ve sorunlar açıklanacaktır. Bu açıklamada, Orman Amenajmanının «Tarihsel Gelişimi», «Orman Amenajman Örgütü», «Orman Amenajman Çalışmaları» ve, «Türkiye'de Önemli ve Güncel Orman Amenajmanı Sorunları» adlarını taşıyan konular incelenecektir. Böylece ülkemizdeki Orman Amenajmanı örgüt ve faaliyetleri ile önemli ve güncel sorunları ana hatları itibarile tanıtılacaktır.

1.0 — TÜRKİYE'DE ORMAN AMENAJMANI'NIN DOĞUŞU VE TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1 — İmparatorluk Dönemi (Osmanlı İmparatorluğu Dönemi) ' - 1923)

Türkiye'de Devlet'in ormanları ve ormancılığı ele alması 19. asıra rastlamaktadır. İlk olarak 1857 yılında, ormancılık örgütünü kurmak ve öğretimini başlatmak amacıyla Fransa'dan iki uzman (Louis TASSY; M. STHEME) getirilmiştir. Aynı yıl, ilk «Orman Yüksek Okulu» açılmış, örgüt çalışmaları başlamıştır (Eliçin, 1966, s. 185). Bu nedenle Türkiye Ormancılığının kuruluş tarihi 1857 yılı olarak kabul edilmektedir.

1 İ.Ü. Orman Fakültesi Orman Amenajmanı Bilim Dalı Öğretim Üyesi.

1870 yılında ilk Orman Nizamnamesi çıkarılmıştır. Bu nizamname hükümleri daha çok idari konularla ilgilidir. Orman Amenajman Planlamasına ilişkin bir hüküm taşımamaktadır.

1914 yılında, bu kez Avusturya'dan H. VEITH adlı bir müşavir davet edilmiştir. Kendisi, özellikle Amenajman organizasyonu ve mevzuatı ile meşgul olmuştur. Bu nedenle VEITH, Türkiye Orman Amenajmanı'nın kurucusu olarak bilinmektedir.

İlk Orman Amenajman Yasası 1917 yılında; ilk Orman Amenajmanı Yönetmeliği de 1919 yılında çıkarılmıştır. Türkiye'de ilk Amenajman Planı'nın hazırlanması tarihi ise 1918 yılıdır. JUDEICH Metodu'na göre hazırlanmış bulunan bu Amenajman Planı 5 Avusturyalı, 7 Türk olmak üzere 12 kişi tarafından düzenlenmiştir (ERASLAN, 1982, s. 507 - 520; KUTLUK, 1948, s. 509 ve 513; 1965; 1967, s. 278).

1.2 — Cumhuriyet Dönemi (1923 -) :

Bu devrin en önemli olayı, 1937 yılında ilk olarak modern Orman Yasası'nın çıkarılmasıdır. Hemen her yönü ile çağdaşlarına denk olan bu Orman Yasası'nın hazırlanmasında, Alman Ormancısı Prof. BERNHARDT'm çok yardımları olmuştur. Aslında Türk ormancılığı Prof. BERNHARDT'a çok şey borçludur. 1923 - 1937 yılları arasındaki devrede, 1917 tarihli Orman Amenajman Yasası 1924 yılında yenilenmiş ve Orman Amenajman çalışmaları, olanaklar ölçüsünde yürütülmüştür.

1937 tarihli Orman Yasası, Orman Amenajmanı konusu yönünden aşağıda belirtilen önemli hükümleri içermektedir :

- Tüm ormanlar (özel ormanlar ve komün ormanları dahil) Amenajman Planlarına göre işletilecektir.
- Bu amaçla yeni bir Amenajman yönetmeliği çıkarılacaktır.
- 10 yıl esnasında tüm ormanların Amenajman Planlarının hazırlanması işi bitirilecektir.

Yeni Amenajman Yönetmeliği, ancak 1941 yılında düzenlenebilmiştir. Fakat birkaç yıllık uygulamadan sonra bu yönetmeliğe göre devlet ormanlarına ilişkin amenajman planlarının 10 yıl içinde bitirilemeyeceği anlaşılmıştır. Bu durumda 1944 yılında başka bir Amenajman Yönetmeliği uygulamaya konmuştur. Bu son Yönetmeliğin amacı, en az masraf yaparak, en kısa süre içinde devlete ait tüm ormanların amenajman planlarının düzenlenmesidir. Bu amaç, dört yıl gibi bir kısa sürede gerçekleştirilmiştir. Pek doğaldır ki, bu planların sıhhati de oldukça düşüktür. Ancak, Türkiye'de ilk defa olarak tüm ormanların aynı esas ve yöntemlerle Amenajman Planlarının düzenlenmesi işi tamamlanmıştır. Bu yönden, Türkiye ormancılığı için bu Yönetmeliğin ve buna göre yapılan çalışmaların önemi çok büyüktür (KARADUMAN, 1954, s. 160).

Sonraları, daha detaylı planlama dönemi başlamıştır. Bu maksatla 1952 yılında yeni bir Amenajman Yönetmeliği çıkarılmıştır. Gelişmelere devam edilerek, 1955 yılında Amenajman Yönetmeliği tekrar yenilenmiştir. Eskiye kıyasla daha ileri hüküm ve esasları kapsayan bu yönetmelikte Amenajman çalışmaları 1963 yılına kadar sürdürülmüştür (İŞAD, 1981, s. 205).

1962 yılında kurulan «Devlet Planlama Teşkilatı»na, genel ve merkezi kalkınma planları hazırlanmış (ilki 1963 - 1967); bu meyanda ormancılık sektörüne de belirli amaç ve görevler verilmiştir. Bunları gerçekleştirmek üzere, tüm ormanların, modern metodlarla detaylı amenajman planlarının hazırlanması istenmiştir. Bu işin 10 yıl içinde bitirilmesi öngörülmüştür. Hazırlanan plan çerçevesinde 1964 yılında başlanan bu planlama 1973 yılında bitirilmiştir (ŞAD, 1981, s. 209).

Bu planlamada;

— Hava fotoğrafları,

— İstatistik metodlar,

uygulanmış; genellikle Aynıyaşlı Ormanlarda Yaş Sınıfları Metodu, Değişikyaşlı Ormanlarda Çap Sınıfları Metodu kullanılmıştır.

Tahmin edileceği üzere, 1964 - 1973 yılları arasındaki 10 yıllık devrede yeni esaslara göre ilk olarak hazırlanan Amenajman Planları, uygulamada bazı problemler doğurmuştur. 1974 yılı bu planların revizyon devresinin başlangıcıdır. Bu arada 10 yıllık çalışmalarda elde edilen deneyimlerle yeni bir Amenajman Yönetmeliği de hazırlanarak yürürlüğe konmuştur. Amaç, uygulamada karşılaşılan güçlüklerin revizyon devresinde giderilmesi ve Amenajman Planlarının daha iyi uygulanır hale getirilmesi, gerektiğinde daha tatminkar planlar hazırlanmasıdır.

Türkiye'de Orman Amenajman Planlamasında yeni anlayışlar da gelişmektedir. Şimdiye kadar yapılan planlamalar, genellikle «Münferit Plan Üniteleri'nin Hasiyatını Düzenleme» niteliğindedir. Bu defa «İşletme Bazında» Amenajman planlarının hazırlanması ve ekonomik görüşlere daha çok yer verilmesi yolunda teklifler ileri sürülerek, bazı uygulamalar yapılmıştır.

Bu arada kayda değer başka bir olay da, Örnek Devlet Orman İşletmelerinin kurularak, bunlara ait Amenajman Planları, özel olarak eğitilmiş Amenajman Heyetleri tarafından daha da entansif ve yüksek sıhhat derecesinde hazırlanmış olmasıdır. Fakat, idari bazı sorunlar nedeniyle daha sonra bu örnek işletmeler lav edilmiştir (ŞAD, 1987, s. 20).

1987 yılında meydana gelen önemli bir değişiklik de, Orman Amenajman Planlarının, taahhüt yolu ile yaptırılması çalışmalarına fiilen başlanmış olmasıdır.

2.0 — ORMAN AMENAJMAN ÖRGÜTÜ

Ufak bir kısım orman hariç, Türkiye'deki tüm ormanlar, Devlet'e aittir. Bu nedenle Türkiye'de bütün ormanlar devlet tarafından idare edilmekte ve işletilmektedir.

Yetki, Tarım, Orman ve Köyışleri Bakanlığı'na bağlı bulunan Orman Genel Müdürlüğü'ne aittir.

Tarihsel gelişim içerisinde ormancılık örgütü zaman zaman değişikliğe uğramıştır. Bu örgüt 1970 yılına kadar Tarım Bakanlığı'na bağlı bir Genel Müdürlük iken bu tarihten sonra Bakanlık haline getirilmiştir. 1983 yılında ise Orman Ba-

kanlığı kaldırılarak, Ormanlık Örgütü, yeni kurulan Tarım, Orman ve Köyleri Bakanlığı'na bağlı bir Genel Müdürlük halini almıştır. Örgüt tam olarak oturmuş sayılmaz. Bugün halâ bazı değişiklikler söz konusu olmaktadır.

Orman Amenajman Örgütü de aynı şekilde değişiklikler geçirmekle beraber, eskiden beri Ormanlık Örgütünün en önemli birimlerinden biri olarak düşünülmüştür. Bu konuda 60'lı yıllardan sonra yapılan en önemli değişiklik; eskiden Başmüdürlüklere bağlı olan Orman Amenajman Gruplarının uzunca bir zamandır merkeze bağlı bulunmasıdır.

Türkiye'de Ormanlık Örgütü, *Merkez ve Taşra* olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Örgütün karakterinde «Merkez» daha ağır basmaktadır.

Orman Amenajman Örgütü de aynı şekilde «Merkez» ve «Taşra» kısımlarından oluşmaktadır. Taşra Örgütü, Orman Bölge Müdürlüklerine bağlı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Şube Müdürlüğü içinde yer almaktadır. Şube Müdürlüğü'nün görevi :

- Amenajman planlarının uygulanmasına ve uygulama sırasında yörede karşılaşılan sorunların çözümüne yardımcı olmak,
- Merkezce istenmesi halinde; küçük ölçüde planlama, özellikle plan değişikliği ve düzeltme çalışmalarını gerçekleştirmek ve merkeze sunmak,
- Orman Amenajman konularında Merkezi Amenajman Örgütü ile uygulayıcı Birimler arasında ilişki kurmaktır.

Merkez Örgütü; Tarım, Orman ve Köyleri Bakanlığı'nın en eski Genel Müdürlüğü, «Orman Genel Müdürlüğü»ne bağlı bir «Daire»dir. Halen bu Daire'nin adı, «Orman İdaresi ve Planlama Dairesi»dir. Bu daire, Değerlendirme ve Amenajman olmak üzere iki seksiyona ayrılmaktadır. Amenajman Seksiyonu da;

- Etüd ve Planlama Şubesi,
- Orman İdaresi Şubesi,
- Plan Uygulamalarını İzleme ve Denetim Şubesi,

olmak üzere üç Şube Müdürlüğü ihtiva etmektedir.

3.0 — ORMAN AMENAJMAN ÇALIŞMALARI

Bu kesimin, aşağıda sırasıyla belirtilen başlıklar halinde gözden geçirilmesi uygun ve yararlı bulunmaktadır :

- Planlama Çalışmalarının Niteliği ve Süresi,
- Planlama Çalışmaları,
- Plan Uygulamalarının Kontrol Edilmesi ve Plan Değişikliği.

3.1 — Planlama Çalışmalarının Niteliği ve Süresi :

Her ülkede olduğu gibi bu çalışmalar; «ARAZİ» ve «BÜRO» çalışmaları olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmalar genel olarak bir yıl içinde tamamlanmaktadır. Yılın yaz aylarına rastlayan yarısı (Haziran - Kasım) ARAZİ ÇALIŞMALARINA; kış aylarına rastlayan yarısı (Aralık - Mayıs) da BÜRO ÇALIŞMALARINA ayrılmaktadır.

Bütün planlama çalışmaları, «Orman İdaresi ve Planlama Dairesi»nce belirli bir programa göre yürütülmekte ve çalışma sahaları, Amenajman Heyetlerine kur'a ile dağıtılmaktadır. Amenajman Hey'etleri çalışmalarında, Amenajman Yönetmeliği hükümlerine bağlı bulunmaktadır. Hey'etler belli zaman esnasında bitirmek zorunda oldukları çalışmalarını, benimsenen bir programa göre gerçekleştirmektedirler.

Özel amaçla düzenlenecek planlar için değişik durumlar sözkonusu olabilir.

3.2 — Planlama Çalışmaları :

Hacım itibariyle fazla yer işgal etmesi nedeniyle bu kesimi de şu başlıklar altında incelemek uygun ve yararlı bulunmaktadır :

- İdare ve İşletme Amaçlarının Belirlenmesi,
- Plan ünitelerinin belirlenmesi ve burada İç - Ayrım Şebekesinin oluşturulması,
- Plan ünitesinde Envanter Çalışmaları,
- Plan ünitesinin Amenajman Planının Hazırlanması.

3.2.1 — İdare ve İşletme Amaçlarının Belirlenmesi :

Devlet Ormanlarında İdare ve İşletme Amaçlarının tayini yetkisi, Tarım, Orman ve Köylüleri Bakanlığı'na bağlı Orman Genel Müdürlüğü'ne aittir.

Yürürlükteki Orman Yasasına göre; İdare ve İşletme Amaçları yönünden orman alanları, genel olarak şu üç grupta mütalaa edilmektedir (Orman Genel Müdürlüğü 1956) :

- Koruma Ormanları,
- Üretim Ormanları,
- Millî Park Alanları'dır.

Orman İdaresi ve Planlama Dairesi (eski Amenajman Dairesi); son birkaç yıl öncesine (1982'ye) kadar sadece *Üretim Ormanlarının* planlanması ile uğraşırken bugün, ilgili Dairelerin (Millî Parklar Dairesi; Koruma Dairesi) görüşlerini alarak tüm ormanların planlanması işini yürütmektedir. Bu maksatla «Amenajman Hey'etleri» arazi çalışmaları başında, plan ünitelerinden elde edilmesini uygun gördükleri ürünün cinsini ve özelliklerini kararlaştırmaktadır. Böyle bir kararın alınmasında plan ünitesindeki ormanların çeşitli yönlerden olan şu özellikleri gözönünde bulundurulur :

- Ekonomik koşulları,
- Pazar istekleri ve koşulları,
- Geçmişte uygulanmış idare ve işletme amaçları,
- Ormanlık işletmesi yöneticisinin (İşletme Müdürü) bu konudaki teklif ve önerileri.

Plan ünitesinin tümü ya da bir kısmı için «Koruma Ormanı» veya «Milli Park» biçiminde *İdare ve İşletme Amacı* uygun görülüyorsa, durum merkeze teklif edilir ve asıl kararı Orman Genel Müdürlüğü alır ve bu konularda gerekli yasal işlemleri gerçekleştirerek, Amenajman Hey'etlerine Planlama niteliği hakkında talimat verir. Yukarıda da değinildiği üzere plan ünitesinin; «Koruma Ormanı» veya «Milli Park» biçimindeki İdare ve İşletme Amaçlarından birine göre işletilmesi kararlaştırılması halinde; Hey'etler ilgili Daire (Koruma Dairesi veya Milli Parklar Dairesi)'nin görüşlerini alarak Amenajman Planlarını buna uygun olarak hazırlamaktadırlar.

Yurdumuzda üretim ormanları genellikle aşağıda gösterildiği gibi üç temel idare ve işletme biçimine göre planlanmaktadır (Or. Gn. Md. 1956 ve 1973) :

- 1 — Kuru Esasına Göre Planlama
 - Aynı yaşlı Kuru Esasına göre planlama
(Yaş Sınıfları Metodu)
 - Değişikyaşlı Kuru Esasına göre planlama
(Hufnag'l'in Çap Sınıfları Metodu).
- 2 — Baltalık Esasına Göre Planlama
 - (Gerçek Yıllık Alan Metodu)
 - (Eşit Ürünlü Yıllık Alan Metodu)
- 3 — Korulu Baltalık Esasına Göre Planlama
 - (Koru Hufnag'l'in Çap Sınıfları Metodu, Baltalıkta Gerçek Yıllık Alan Metodu).

Bazı ormanlar için, İdare ve İşletme Amaçları daha başlangıçtan itibaren Orman Genel Müdürlüğü'nce saptanarak Amenajman Hey'etlerine bildirilmektedir.

3.2.2 — Plan Ünitelerinin Belirlenmesi ve Burada İç Ayırım Şebekesinin Oluşturulması

Planlama amaçlarıyla yapılan iç ayırımın belirtilmesi gereken en önemli tarafı; plan ünitelerinin alan olarak 10 bin hektardan daha büyük olamayacağı biçiminde Amenajman Yönetmeliği hükmünün bulunuşudur. Daha büyük bir orman

kompleksi aynı özellikleri gösterse bile gerekli sayıda plan ünitelerine ayrılır ve her ünite için münferit bir plan düzenlenir. Bir plan ünitesi içinde işletme sınıflarının ayrılması, bölmelerin oluşturulması, bölmeler içerisindeki meşcere tiplerinin bölmecik olarak mütalaa edilmesi, Orman Amenajmanı Disiplinince belirlenen esaslara uygun olarak yapılmaktadır. Plan ünitesinde ayrılan işletme sınıfının büyüklüğü en az idare süresi yılları sayısı kadar hektar; bölme büyüklükleri de 50 - 100 hektar kadardır. Bölme sınırları süreklidir. Fakat bölmeler içindeki meşcere tiplerine tekabül eden bölmecikler ise sürekli veya geçici olabilir.

3.2.3 — Plan Ünitesinde Envanter Çalışmaları

Planlama işlerinin temelini oluşturan envanter amacıyla son 20 yıllık devrede Kombine Envanter Metodu uygulanmış, halen de uygulanmaktadır. Bu metod; hava fotoğrafları ile Matematik - İstatistik Prensiplerinden yararlanılarak gerçekleştirilen ölçme ve tesbitlere dayanmaktadır. Hava fotoğraflarından yararlanılarak hazırlanan ve kontrol edilen haritadaki «Meşcere Tipleri» esasına ve geçici örnek alanlara göre uygulanan bu envanter; Aynıyaşlı ve Değişikyaşlı ormanlarda birkaç farklı benzer biçimde yürütülmektedir. Meşcere tiplerinin ayrılması; ağaç türü, doğal gelişim çağları ve kapalılık unsurlarına göre yapılır. Ağaç türü saf ya da karışık olarak, belli orman ağaç türlerine ilişkin simgelerle gösterilir. Doğal gelişim çağları beş kademelidir (a, b, c, d, e). Kapalılık ise % 11'in üstünde üç kademeye ayrılmıştır. % 11'den daha az kapalı meşcereler, ağaçlandırılması gerekli alanlar olarak düşünülmekte ve bunlardan örnek alan alınmamaktadır. Her plan ünitesinde aşağıda sıra ile açıklanan üç ayrı tip envanter gerçekleştirilmektedir.

3.2.3.1 — Alan Envanteri

Bu amaçla Meşcere Tipleri ve İç-Ayırım Şebekesi Haritaları'ndan yararlanılır. Ölçmeler Noktalı Şeffaf Şablon veya Planimetre ile yapılır. Sonuç tablo halinde saptanır.

3.2.3.2 — Yetiştirme Ortamı Envanteri

Bu envanter prensip olarak plan ünitelerinin yetiştirme ortamı ile bonitet haritalarının yapılması suretiyle yürütülmektedir. Ancak, Türkiye koşullarında yetiştirme ortamı haritalarının hazırlanması bazı ekonomik ve teknik koşullar nedeniyle çok güç olmaktadır. Nitekim, son 20 yıllık planlama döneminde bu haritalar sadece örnek orman işletmelerinde yapılabilmektedir. Bu haritanın yapılmadığı hallerde Mevki, iklim ve Toprak unsurlarına ilişkin çeşitli özelliklerin saptanması ile yetinilmektedir.

Bonitet tayininde, Aynıyaşlı ormanlar için hakim ağaçların standart yaştaki üst boyuna; Değişikyaşlı ormanlar için de Flury'nin Çap Sınıfları Ortası Boyuna Dayanan Metod uygulanmaktadır. Bonitet haritaları da buna göre hazırlanmaktadır.

3.2.3.3 — Ağaç Serveti ve Artım Envanteri

Ağaç serveti envanteri için gerekli doneler, örnek alanlarda yapılan ölçme ve tesbitlerle sağlanmaktadır. Örnek alanların sayısı her meşcere tipi için ayrı ayrı

olmak üzere, $\left(n = \frac{Cv^2 \cdot t^2}{m^2} \right)$ formülü ile hesaplanır ve araziye (plan ünitesi haritasına) sistematik olarak dağıtılır. Ölçmelere başlama çapı 8 cm. olarak benimsenmektedir. Örnek alanlarda hem ağaç serveti envanteri, hem de diğer amaçlarla şu ölçme ve tesbitler yapılmaktadır :

- Ağaç türleri itibariyle gövde sayısı,
- 4'er cm'lik çap kademeleri itibariyle gövde sayısı,
- Ağaç türü karışıklığının şekli ve oranı,
- Gövde kalite sınıflaması,
- Yeter sayıda çap - boy ölçmeleri,
- En az 3 adet hakim ağacın yaş ve boyu,
- Ortalama yaş,
- Kapalılık derecesi,
- Hacım artım için değişik çap kademelerinden artım burgusu yardımıyla alınan artım kalemleri üzerinde gerekli tesbitler (son 10 yıllık halka uzunluğu ve çift kabuk kalınlığı),
- Meşcerenin amaç kuruluşuna kavuşturulması maksadıyla ilk 10 yılda yapılacak silvikültürel uygulamanın belirlenmesi,
- Bu silvikültürel işlemin uygulanması halinde çıkarılacak ağaçların filen tesbiti,
- Doğal gençleşme durumu,
- Kuru, hasta, tepesi kırık ağaçların sayısı ve çapları.

3.2.3.4 — *Amenajman Planının Düzenlenmesi*

Amenajman planı taslağı belirli esaslara göre hazırlandıktan sonra, bunun plan ünitesi koşullarına uygun olup, olmadığı ormanda incelenir. Bu inceleme sırasında, varsa gerekli değişiklikler ve düzeltmeler yapılır. Ancak bu işlemlerden sonra amenajman planı kesin şeklini almaktadır. Kesin şeklini alan bu amenajman planının neleri kapsayacağı dispozisyonun nasıl olacağı ve kaç adet hazırlanacağı... vb. gibi hususlar ülkeden ülkeye değişik olmaktadır. Bu hususlar her ülkenin sahip olduğu Amenajman Yönetmeliklerinde gösterilmektedir.

Ülkemizde en son 1973 yılında yürürlüğe giren ve halen de yürürlükte bulunan Amenajman Yönetmeliğinin 115. maddesi amenajman planının kapsamını ve yazılmasında izlenecek sırayı göstermektedir. Bu madde hükmüne göre, amenajman planı;

- Önsöz,
- Ormanın geçmişteki durumu,

- Ormanın bugünkü durumu,
- Ormanın geçmişteki ve bugünkü durumlarının karşılaştırılması,
- Ormanın gelecekteki durumunun planlanması,
- Planın maliyeti,
- Sonsöz,

olmak üzere yedi ana bölümden oluşmaktadır. Her ana bölüm desimal sistem ile alt kesimlere ayrılmaktadır. Amenajman planları, bu dispozisyon çerçevesinde 5 nüsha olarak yazılmakta ve ciltlenmektedir.

Bu amenajman planlarından 1 tanesi planı düzenleyen Amenajman Heyetinde, 1 tanesi Amenajman Dairesi'nde, 1 tanesi ilgili Orman Bölge Müdürlüğü'nde, 1 tanesi Orman İşletme Müdürlüğü'nde, 1 tanesi de ilgili plan ünitesinin ait olduğu İşletme (Bölge) Şefliği'nde bulunmaktadır.

4.0 — TÜRKİYE'DE ÖNEMLİ VE GÜNCEL ORMAN AMENAJMANI ÇALIŞMALARI VE SORUNLARI

Ülkemiz'de çok sayıdaki faktör ve etkenler nedeni ile son derece fazla sayıdaki ormancılık sorunu, dolayısı ile bunlara bağlı olarak ortaya çıkan Orman Amenajmanı sorunları söz konusudur. Çok fazla sayıdaki bu sorunları özetliyerek aşağıda belirtilen başlıklar altında gruptandırmak mümkündür.

4.1 — Ülkemiz Ormanlarının Sınırlandırılması ve Kadastrounun Yapılması Sorunu

Tanımında da yer aldığı üzere, Orman Amenajmanı Bilimi, sahibi, sınırları ve amaçları belli olan ormanlarla meşgul olmaktadır.

Ülkemizde zaman zaman bu yönde olumlu çalışmalar yapılmış olmasına karşın, üzülmeye değerdir ki, Osmanlı İmparatorluğu Döneminden başlayan ülke ormanlarının sınırlandırılması çalışmaları bitirilip, halâ kadastro tamamlanamamıştır. Bu konunun sorun halinde devam etmesi, mülkiyet sorununu da ortaya çıkartmakta, yani sürdürmektedir. Başarılı bir Orman Amenajmanı Planlaması uygulayabilmek maksadı ile bu temel ormancılık sorunun en kısa zamanda çözümlenmesi zorunludur.

4.2 — Uygun İdare ve İşletme Amaçları ile İdare Sürelerinin Saptanması Sorunu

Teknik ve ekonomik ormancılık işletmeciliğine olanak verecek büyüklükte 'ki plan üniteleri itibarı ile, ülke tarihinde ya da orman bölgelerinde gerçekleştirilecek, yöre koşullarına uygun İdare ve İşletme Amaçları, önemle dikkate alınmalı ve amenajman planları bunları gerçekleştirecek nitelikte hazırlanmalıdır.

Yurdumuzda, ormanların görmüş oldukları hizmet ve fonksiyonlar ile İdare ve İşletme Amaçları, uygun ve olması gerektiği biçimde bugüne kadar saptan-

mamıştır. Bu nedenle bunlara bağlı olarak idare ve işletme amaçları kararlaştırılmış değildir. Netice itibarı ile Orman Amenajmanı Planlarının dayandırılacağı bu ana temeller de koşullarımıza uygun olarak saptanamamış olup, sorun olarak ortada bulunmaktadır.

Başarılı bir Orman Amenajmanı planlaması için bu sorunların da en kısa zamanda, tekniğine uygun araştırmalarla çözümlenmesi gerekir.

4.3 — Amenajman Planlarının Tekniğe Uygun Biçimde Düzenlenmesi Sorunu

Bu sorun da bir yandan bundan önceki iki sorunun çözümlenmemiş olmasından kaynaklanmakta, öte yandan Orman Amenajmanı Planlamasında önemli yeri olan aşağıdaki hususların tam olarak gerçekleştirilememesinden kaynaklanmaktadır.

- Ormanlarımızın bünye ve kuruluşlarına uygun Amenajman Metodlarının seçimi konusu,
- Plan ünitelerinde aktüel kuruluşların optimale yaklaştırma konusu,

Bu sorunun da çözümlenmiş olması ile ülkemizde gerektiği biçimde Amenajman planı düzenleme olanağı elde edilmiş olacaktır.

K A Y N A K L A R

- ELİÇİN, G., 1966. *Türkiye'de İlk Orman Okulu'nun Kurucusu Louis Tassy, Hayatı ve Eserleri*. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi Seri B, Sayı 2, s. 131 - 135.
- ERASLAN, İ., 1982. *Orman Amenajmanı Dördüncü Baskı*. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayın No: 3010/318, 582 sahife, İstanbul.
- EVCİMEN, B.S., 1978. *Türkiye'de Orman Amenajmanının Gelişimi (I. Bölüm: İmparatorluk Dönemi)*. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayın No: 2403/249, 62 sahife, İstanbul.
- HAFNER, F., 1963. *Österreichische Forstleute und Forstliche Hochschullehrer in der Türkei. Sonderdruck aus Allgemeine Forstzeitung*.
- KARADUMAN, R., 1954. *Türkiye'de Orman Amenajman Faaliyetleri Tarihçesi*. Orman ve Av, Yıl 26, Sayı 5, s. 158 - 161.
- KUTLUK, H., 1948. *Türkiye Ormancılığı ile ilgili Tarihi Vesikalar*. Orman Umum Müdürlüğü Yayını, sayı 56, 685 sahife, İstanbul.
- KUTLUK, H., 1965. *Ormancılıkta Haritacılık Nasıl Başladı? Orman ve Av Dergisi, Sayı 6, sahife 18 - 22*.
- KUTLUK, H., 1967. *Türkiye Ormancılığı ile İlgili Tarihi Vesikalar*. 1202 - 1341. (1787 - 1925) Cilt: 2. T.B. Or. Gn. Md. Yayın No. 367 - 19, Ankara, s. 24 - 508.
- OR. GN. MD., 1956. 6831 sayılı, 1956 tarihli Orman Kanunu.
- OR. GN. MD., 1973. *Orman Amenajman Planlarının Düzenlenmesine, Uygulanmasına ve Yenilenmesine Dair Yönetmelik*. Ankara, 54 sahife, 37 adet ek.
- ŞAD, H.C., 1981. *Atatürk Türkiye'si'nde Orman Amenajmanı Çalışmalarının ve Organizasyonunun Gösterdiği Gelişim*. Doğumununun 100. yılında Atatürk'e Armağan. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayın No. 2883/307, s. 197 - 212.
- ŞAD, H.C., 1987. *Orman İşletmesi ve Büyüklüğü*. Orman Mühendisliği Dergisi, Sayı 2, s. 17 - 21.